

**Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Gwener, 21 Mai
2021**

PRESENNOL: Cyngorydd Ceredig Davies (Cadeirydd), Cyngorwyr Cyngorydd Clive Davies, Cyngorydd Gwyn James, Cyngorydd Dai Mason a'r Cyngorydd Wyn Thomas

Roedd y Cyngorwyr Elizabeth Evans, Rhodri Evans, Gareth Lloyd a Ray Quant hefyd yn bresennol.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol:Gwasanaethau Democrataidd, Elin Prysor, Swyddog Arweiniol Corfforaethol:Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu, Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol-Gwasanaethau Democrataidd, Hannah Rees, Swyddog Llywodraethu

(10.00 - 11.50 am)

Gweithdrefn

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.

1 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd y Cyngorydd Lloyd Edwards am ei anallu i fynychu'r cyfarfod.

2 Datgelu buddianau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

Ni ddatgelwyd unrhyw fuddiannau.

3 Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Hydref 2020

PENDERFYNWYD nodi bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Hydref 2020 yn rhai cywir.

Materion yn codi

Eitem 6: Yn ystod y cyfarfod ar 15 Hydref 2020, nodwyd bod y Cyngorydd Keith Evans wedi cyflwyno ymholiad ynglŷn ag ymchwilio i'r posibilrwydd o ddarparu cytundeb grŵp ar gyfer cysylltiad band eang cyflym iawn/ffeibr i holl Gynghorwyr ac Uwch Swyddogion y Cyngor, gan wneud cais i'r Swyddogion ymchwilio i'r mater.

Dywedwyd bod darparu cysylltiadau cyflym iawn yn bosibl, gan ddefnyddio datrysiadau gwahanol, ond maent i gyd yn golygu costau llawer uwch o ran eu gosod ac o safbwynt refeniw blynyddol, felly nid mater technegol yw hwn ond mater sy'n ymwneud â chyllid a pholisi, pwy sy'n gymwys a sut y mae'r ddarpariaeth yn cael ei hariannu. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor dros 1000 o staff sy'n cysylltu'n ddyddiol o'u cartrefi, gan ddefnyddio'u band eang ac maent yn gallu cyflawni'r rhan fwyaf o'u dyletswyddau. Os penderfyna'r Awdurdod y bydd yn darparu band eang cyflym iawn i rai unigolion, yna bydd angen cytuno ar bolisi a fydd yn nodi pwy fydd yn cael y gwasanaeth, pam mae hawl ganddynt i'r gwasanaeth hwn a sut y bydd yn cael ei ariannu.

Dyweddod y Cyngorydd Clive Davies iddo fod yn cyfathrebu'n gyson ag Openreach a Llywodraeth Cymru ynglŷn â datblygiad a chynnydd y band eang yng Ngheredigion, a bod pethau'n gwella drwy'r amser. Cyfeiriodd hefyd at gyhoeddiad a wnaed ynghynt y diwrnod hwnnw y byddai arian ychwanegol ar gael o Lywodraeth y DU i gefnogi unrhyw ddatblygiadau pellach.

4 Adroddiad sy'n argymhell adolygiad o faint pob pwyllgor

Cyflwynodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad i'r pwyllgor, gan nodi bod gwaith Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru o adolygu ffiniau Cyngor Sir Ceredigion wedi ei gwblhau a'n bod ar hyn o bryd yn aros am benderfyniad gan Weinidogion Llywodraeth Cymru ynglŷn â'r argymhellion hyn. Os gwneir Gorchymyn yn unol ag argymhellion y Comisiwn Ffiniau, bydd nifer y Cyngorwyr a fydd yn cynrychioli Cyngor Sir Ceredigion yn gostwng o 42 i 38 o fis Mai 2022 ymlaen. Bydd hyn hefyd yn cael effaith ar gapasiti'r Aelodau ac o ganlyniad yn effeithio ar niferoedd pob pwyllgor.

Yn dilyn trafodaeth, **PENDERFYNWYD** sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen Trawsbleidiol i ystyried adolygu maint y pwyllgorau, gyda deilliannau'r adolygiad i'w rhoi mewn grym o fis Mai 2022, wedi i'r Gorchymyn gael ei wneud; gyda golwg ar gyflwyno argymhellion i'r Cyngor ym mis Ionawr 2022.

5 Adroddiad ar faint Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Cyflwynodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu yr adroddiad i'r pwyllgor, gan nodi bod Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn datgan bod yn rhaid i un rhan o dair o aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fod yn aelodau lleyg o 5 Mai 2022 ymlaen.

Nodwyd i'r mater hwn eisoes gael ei drafod gan y Pwyllgor Archwilio ar 24 Chwefror 2021 ac mai'r opsiwn a ffafriai'r pwyllgor hwnnw yw cynyddu nifer yr aelodau lleyg o 1 i 3 a bod nifer y Cyngorwyr Sir yn parhau'n 6. Nodwyd y byddai goblygiadau o ran cost o ganlyniad i gynyddu nifer yr aelodau lleyg, fodd bynnag, byddai hyn yn gyfle i ddod ag amrywiaeth o arbenigeddau i'r pwyllgor.

Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn y broses o recriwio Aelodau Lleyg ychwanegol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Codwyd pryder y byddai oedi'r broses hon hyd at benderfyniad y Cyngor ym mis Ionawr 2022 yn arwain at fethu recriwtio digon o aelodau cyn mis Mai 2022.

Yn dilyn trafodaeth **PENDERFYNWYD** argymhell i'r Cyngor y dylai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gynnwys 3 aelod annibynnol / lleyg a 6 Aelod o'r Cyngor Sir o 6 Mai 2022 ymlaen.

6 Adroddiad ar agweddau o'r Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 - materion sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Cyflwynodd Rheolwr Corfforaethol y Gwasanaethau Democrataidd adroddiad i'r pwyllgor, yn amlinellu'r prif agweddau yn Neddf Llywodraeth

Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a oedd yn berthnasol i'r pwyllgor, gan gynnwys strategaeth a oedd yn annog pobl leol i gyfranogi, creu cynllun e-ddeisebau a'r ddyletswydd i gyhoeddi cyfeiriadau swyddogol, darlledu cyfarfodydd yn electronig, galluogi swyddi i gael eu rhannu, absenoldebau teuluol, dyletswyddau arweinwyr grwpiau gwleidyddol mewn perthynas â safonau ymddygiad a sicrhau bod yr wybodaeth ar gael i Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu.

Nododd Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Corfforaethol a Llywodraethu fod gofyniad o ran cymhwysiad ac anghymhwysiad Aelodau.

Yn dilyn trafodaeth **PENDERFYNWYD** nodi'r agweddau hynny o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) sy'n cyfeirio'n benodol at y Gwasanaethau Democrataidd.

7 Adroddiad ar y newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor

Cyflwynodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu, adroddiad i'r pwyllgor, yn nodi bod Gweithgor Trawsbleidiol y Cyngor sydd yn edrych ar y Cyfansoddiad wedi cymeradwyo'r newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor yng nghyfarfod y gweithgor a gynhaliwyd ar 19 Ebrill 2021 a'u bod i'w cyflwyno i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Roedd y newidiadau arfaethedig yn ymwneud â rheolau gweithdrefnau'r Cyngor o ran Rhybudd o Gynnig, y gweithdrefnau 'Galw i Mewn' ac egwyddorion systemau pleidleisio a oedd yn ymwneud â mwyafrif syml a phleidlais fwrw'r Cadeirydd.

Nod y newidiadau hyn i atodiadau 1 a 2 yw symleiddio'r gweithdrefnau a'i gwneud hi'n glir erbyn pryd y mae'n rhaid cyflwyno Cynnig, sut mae gwneud diwygiadau cyn y cyfarfod ac yn ystod y cyfarfod. Mae'r newidiadau hefyd yn egluro beth sy'n gallu cael ei alw i mewn a beth na ellir ei alw i mewn, y meini prawf ar gyfer cyfeirio materion at y Cyngor a chydysniad o ran penderfyniadau brys.

Argymhellwyd hefyd bod rheolau trosfwaol y Cyngor sy'n ymwneud â phleidleisio ac sydd wedi eu nodi yn y cyfansoddiad, yn cael eu dyblygu ar gyfer pob pwyllgor, er eglurder.

Yn dilyn trafodaeth, **PENDERFYNWYD** argymhell i'r Cyngor bod y newidiadau canlynol yn cael eu gwneud i'r Cyfansoddiad:

- 1) cymeradwyo'r newidiadau a gynigiwyd ynghlych gwneud Rhybudd o Gynnig a'r Weithdrefn Galw i Mewn
- 2) cymeradwyo'r newidiadau a gynigiwyd er mwyn rheoleiddio trefniadau gweithdrefnol y Cabinet a'r Pwyllgorau i adlewyrchu Rheolau Gweithdrefn y Cyngor, o ran y mwyafrif mewn pleidlais a phleidlais fwrw'r Cadeirydd mewn cyfarfodydd.

8 Blaenraglen waith ar gyfer 2021/22

Rhoddwyd ystyriaeth i'r flaenraglen waith ar gyfer 2021, a nodwyd bod Aelodau'n gallu cynnig ychwanegiadau i'r Flaenraglen Waith wrth i faterion godi.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r flaenraglen waith fel y'i cyflwynwyd.

9 Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brysgan y Pwyllgor

Nodwyd bod y Cadeirydd wedi gofyn i'r holl gynghorwyr cyn y cyfarfod hwn a oedd ganddynt unrhyw faterion i'w codi. Roedd yr eitemau canlynol wedi'u cyflwyno i'r Cadeirydd:

- a) Nodwyd bod y wasg yn ddiweddar wedi adrodd am geisiadau am ollyngiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Moeseg a Safonau. Cytunwyd y byddai'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol yn trafod y mater hwn gyda Chadeirydd newydd y Pwyllgor Moeseg a Safonau, gydag argymhelliad bod nodyn ar y ffurflen ollyngiad yn dweud y bydd gwybodaeth a roddir ar y ffurflen yn cael ei chyhoeddi.
- b) Holodd Aelodau beth oedd y llinell amser ddisgwyliedig o ran dychwelyd i Benmorfa. Nodwyd na fyddai'n bosibl dychwelyd tra byddai cyfarpar newydd yn cael ei osod yn Siambr y Cyngor.
- c) Cytunwyd y byddai'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn gofyn i Arweinydd y Cyngor ddarparu diweddariad sylweddol ynglŷn â Covid-19 fel eitem ar yr agenda, gan ganolbwyntio ar ddatblygiadau tymor byr, yn hytrach na rhoi diweddariad llafar, fel y gall Aelodau baratoi cwestiynau o flaen llaw. Cydnabuwyd y byddai angen i'r data sy'n ymwneud ag achosion o Covid-19 gael ei ddarparu'n llafar ar y diwrnod.
- d) Nododd Aelodau fod y system ymholiadau CLIC, ohoni'i hun, yn gweithio'n effeithiol, fodd bynnag nid yw Aelodau yn gwybod pwy sy'n ymdrin ag ymholiadau penodol, ac yn aml nid ydynt yn derbyn adborth wedi i rywun ymdrin â mater. Nodwyd hefyd bod y system yn darparu tocyn â rhif gwahanol wrth wneud ymholiadau dilynol ynglŷn â chais, ac felly, mae'n anodd dilyn hynt ymholiadau. Nodwyd bod y Gwasanaeth yn datblygu cyfleuster 'Eich Cyfrif' ar hyn o bryd a bydd hyn yn hwyluso pethau. Gofynnwyd i swyddogion roi gwybod beth yw'r llinell amser ar gyfer y datblygiad hwn.
- e) Gofynnodd Aelodau a fyddent yn gymwys i dderbyn talebau gofal llygaid. Mae'r rhain ar gael ar hyn o bryd i weithwyr y Cyngor. Nodwyd bod y rheoliadau sy'n ymwneud ag Offer Sgriniau Arddangos (DSE) yn ymwneud â deddfwriaethau iechyd a diogelwch i gyflogeion a gweithwyr. Er nad yw Aelodau'n dechnegol yn perthyn i'r categorïau cyflogeion neu weithwyr, yr awgrym a gafwyd yn gyngor gan Wasanaethau Pobl a Threfniadaeth, yw y gallai aelodau fod yn gymwys i hawlio o dan raglen gofal llygaid y Cyngor os yw'r Gwasanaethau Democrataidd o'r farn bod aelodau'n bodloni meini prawf y ddeddfwriaeth Offer Sgriniau Arddangos. Mae'r rheoliadau lechyd a Diogelwch yn datgan fel a ganlyn:

"Mae'r Rheoliadau hyn yn berthnasol i gyflogwyr y mae eu gweithwyr yn defnyddio DSE yn rheolaidd fel rhan arwyddocaol o'u gwaith arferol yn unig (dyddiol, am gyfnodau parhaus o awr neu fwy). Gelwir y gweithwyr hyn yn ddefnyddwyr DSE. Nid yw'r Rheoliadau hyn yn berthnasol i weithwyr sy'n defnyddio DSE yn anaml am gyfnodau byr o amser."

Nodwyd y byddai angen datblygu proses ar gyfer Cynghorwyr ac y byddai'n rhaid iddynt hwy ddatgan eu bod yn defnyddio offer sgriniau arddangos yn ddyddiol, am awr neu fwy ar y tro.

- f) Gofynnodd Aelodau ynghylch darparu ail ddarn o offer TG i Gadeiryddion Pwyllgorau. Nodwyd bod Aelodau'r Cabinet a Chadeiryddion Pwyllgorau a oedd cyn hyn wedi gofyn am i-pad, wedi cael cynnig cael gliniadur ar fenthyg y llynedd, er mwyn hwyluso'r gwaith o gydlynw pwyllgorau wrth iddynt weithio gartref. Bydd cais yn cael ei wneud i'r Aelodau nad ydynt bellach yn Gadeiryddion Pwyllgorau ddychwelyd yr offer sydd ar fenthyg a bydd Cadeiryddion newydd y Pwyllgorau yn cael yr un cynnig â'r Cadeiryddion blaenorol. Nodwyd y byddai gwybodaeth a oedd yn ymwneud â'r gost o ddarparu cyfarpar ychwanegol yn cael ei hadlewyrchu yn y Datganiad o Lwfansau Aelodau a dalwyd yn ystod 2020/21. Byddai'r ddogfen honno'n cael ei chyhoeddi'n fuan.

**Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
a gynhaliwyd ar Dydd Mawrth, 12 Hydref 2021**

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____